

Op weg naar een sterke basis

Tien praktische handvatten

Rust in de klas ontstaat niet vanzelf

Je ontwerpt haar met heldere routines, aandacht voor relaties en een consequente aanpak.

Duidelijk • benaderbaar • professioneel

Voor docenten en stagiaires | direct toepasbaar in de les.

Sterk lesgeven begint met een heldere basis.

Begin met relatie en routines

Leerlingen weten sneller waar ze aan toe zijn wanneer jij zichtbaar, voorspelbaar en professioneel start.

1

Maak contact vóór de les

Sta bij de deur, begroet leerlingen en maak bewust contact. Leer namen zo snel mogelijk.

2

Wees warm én professioneel

Toon belangstelling, maar houd je rol helder. Reageer op ordeverstoringen rustig en zakelijk. Maak het gedrag bespreekbaar, niet de persoon.

3

Maak routines zichtbaar

Leg uit en oefen de vaste route:

- binnenkomen en materiaal pakken
- te laat komen en vragen stellen
- regels, consequenties en lesactiviteiten
- lesdoel en tijdsplanning op het bord – Comenius les

Probeer morgen: begroet vijf leerlingen bij de deur en zet de eerste opdracht al meteen klaar.

Houd de les in beweging

Een actieve start en kleine, rustige correcties voorkomen dat onrust de les overneemt.

4**Start direct**

Maak vanaf het begin duidelijk: hier wordt gewerkt. Zet een korte startopdracht op het bord, leg materialen klaar en laat leerlingen meteen iets doen.

5**Kleine signalen, groot effect**

Wacht niet tot klein gedrag groot wordt. Benoem of stuur vroeg, rustig en proportioneel. Zo blijft de relatie intact en houd jij de regie.

6**Reageer met een vaste ladder**

- geef eerst een non-verbaal signaal
- bekrachtig zichtbaar gewenst gedrag
- haal klassikaal de aandacht terug
- laat een korte stilte vallen van 5 a 8 seconden

Jouw kader: we werken zo optimaal en ongestoord mogelijk. We gaan veilig, vriendelijk en verantwoordelijk met elkaar om.

Wees consequent en activeer

Duidelijkheid werkt pas wanneer leerlingen merken dat jouw woorden en handelen bij elkaar passen.

7

Regisseeer de communicatie

Jij bepaalt wanneer en hoe er wordt gecommuniceerd. Houd de boodschap kort, gebruik vaste kanalen en maak verwachtingen vooraf duidelijk.

8

Wees consequent, niet hard

Reageer op een overtreding, herhaal rustig wat je verwacht en blijf daarbij tot het gewenste gedrag zichtbaar is. Geef daarna positieve aandacht.

- Signaal: maak het gedrag zichtbaar.
- Keuze: herhaal de verwachting.
- Herstel: geef ruimte om opnieuw te beginnen.

9

Richt op 25/75

Streef naar ongeveer 25% docentpraat en 75% actieve leertijd. Laat leerlingen denken, bespreken, maken, oefenen en uitleggen.

Actieve les: korte uitleg + een zichtbare taak + een moment waarop leerlingen laten zien wat ze begrijpen.

Sluit af met opbrengst

Een sterke les eindigt niet bij de bel. Laat leerlingen verwoorden wat zij nu weten, kunnen of nog moeten oefenen.

10

Herformuleer het lesdoel

Kom aan het einde terug op het lesdoel. Vraag willekeurig enkele leerlingen om de kern in eigen woorden samen te vatten. Zo controleer je begrip en help je leerlingen de nieuwe kennis te consolideren.

Korte afsluiter: Wat is één inzicht dat je vandaag meeneemt?

JOUW CHECKLIST VOOR MORGEN

☐ Ik begroet leerlingen bij de deur.	☐ Mijn startopdracht staat klaar.
☐ Het lesdoel – Comenius les is zichtbaar.	☐ Mijn routines zijn uitgelegd.
☐ Ik stuur vroeg en rustig bij.	☐ Leerlingen zijn actief aan het werk.

David Sousa

Ik wil dit even met jullie delen, omdat ik dit zelf een sterk punt vind voor onze lessen.

David Sousa (2016) noemt het begin van de les **prime time**. Dat is het moment waarop leerlingen vaak nog scherp en alert zijn. Juist die eerste minuten kunnen we dus goed benutten. Toch gebruiken we die tijd soms voor absenties, mededelingen, huiswerkcontrole of andere praktische zaken. Volgens Sousa is dat eigenlijk zonde van het moment.

Zijn idee is simpel: **pak de aandacht van leerlingen meteen aan het begin van de les**. Activeer kort de voorkennis, stel een goede vraag, gebruik een afbeelding, een stelling of een korte opdracht en zorg dat leerlingen direct met de inhoud van de les bezig zijn.

In het midden van de les ontstaat volgens Sousa vaker een soort **down time**. Dat is juist een goed moment om leerlingen te laten oefenen, verwerken, samenwerken of toepassen. Richting het einde ontstaat weer een tweede **prime time**. Dat moment kun je gebruiken om nog even terug te halen wat belangrijk was: wat hebben we geleerd en wat moeten leerlingen onthouden?

Voor mij zit de belangrijkste boodschap vooral hierin: **wees bewust van wat je doet met de eerste minuten van je les**. Daar ligt een kans om leerlingen meteen aan te zetten tot leren.

Bron: David A. Sousa (2016), How the Brain Learns.